

# Mali živžav v vseh okoljih

**Povprašali smo na občinski Zvezi prijateljev mladine, kakšen program so pripravili v tednu otroka, ki je bil od 5.-11. oktobra. Veliko je bilo dejavnosti, ki so vključile vse šolarje in malo šolo, dodati pa je treba še vrsto akcij društev prijateljev mladine v krajevnih skupnostih.**

Tako so si mali šolarji in učenci prvih razredov osnovne šole ogledali film Zvezdica zaspanka, 250 pionirjev pa so povabili v Cankarjev dom na Kozlovsko sodbo v Višnji gori v izvedbi Lutkovnega gledališča. Cicibani in učenci 2. in 3. razredov so obiskali živalski vrt, 4. razredi Muzej NOB, 5. razredi Narodni muzej, 6. razredi Prirodoslovni muzej, 7. razredi Narodno galerijo in 8. razredi Narodno in univerzitetno knjižnico. Povsod so imeli prost vstop, kar je prav gotovo rezultat velikega razumevanja vodstev teh ustanov, hkrati pa so se odprle širše možnosti za celoletno sodelovanje.

Za cicibane in mlajše pio-

nirje pa so bile gotovo najbolj vabljive cicibanove urice v Leninovem parku vsako popoldne od 15.30-17.30.

V ponedeljkovem popoldnevu se je na igrišče preselila Pionirska knjižnica in med svoje člane vpisala kar 26 novih (izposodila pa preko 70 knjig), poleg tega pa so najmlajši slišali še pravljice, pionirji pa so reševali knjižne uganke.

V torek so mentorji Pionirskega doma vodili likovno ustvarjanje otrok (kiparjenje v glini, uporaba odpadnega materiala, ki sta ga darovali Kartonažna tovarna in Ciciban iz Mirna), v sredo so obiskovalci Leninovega parka ob

živahni glasbi praznovali jesen (Sadje-zelenjava je darovala sadje), v četrtek in petek pa so na igrišču prvič gostovali lutkarji (Lutkovno gledališče in lutkar Cveto Sever iz Kranja).

Vsaki dan so bile na programu tudi gibalne in zabavne igre - za to pa so poskrbele vzgojiteljice iz centrskih VVO in dijakinje Vzgojiteljske šole. Skratka, ves teden se je v Leninovem parku nekaj dogajalo. Bilo je vseč otrokom in staršem.

V tednu otroka je nadaljevala pot po občini tudi razstava priložnostnih igrac, ki so jih izdelale vzgojiteljice iz VVO naše občine. Prva postavitve razstave je bila v organizaciji ZPM v občini in DPM Majda Vrhovnik že v juniju v KS Gradišče, 2. oktobra so jo ob priliki odprtja novih prostorov KS Stari Vodmat postavile vzgojiteljice VVO Stari Vodmat, 6. oktobra pa je bila razstava v KS Prule v organizaciji DPM Prule in VVO Prule. Obisk je bil zadovoljiv in organizatorji upajo, da bo razstava vzbudila starše k izdelavi igrac doma (na razstavi so starši lahko dobili kroje razstavljenih igrac). Razstava se bo s Prul selila v KS Poljane.

Kot zaključek tedna otroka pa je imela občinska ZPM 12. oktobra svojo programsko volilno konferenco.

Delegati so na konferenci razrešili tudi člane dosedanjega izvršnega in nadzornega odbora in se posebej zahvalili za dolgoletno aktivno delo predsednici občinske ZPM tovarišici Vilmi Šega. Izvolili so novo 11-člansko predsedstvo, ki bo naslednja 4 leta usmerjalo delo občinske ZPM. Nova predsednica ZPM v občini je Breda Pokorn, ravnateljica VVO Ane Zihlerl.

S. R.



Razstava igrac, ki so nastale pod spretnimi prsti vzgojiteljic iz VVO v naši občini, se je iz novih prostorov KS Stari Vodmat (na sliki) že preselila v KS Prule, kmalu pa si jo bodo lahko ogledali tudi občani Poljan. FOTO: BOJAN BARBIČ

## OSNOVNA ŠOLA MAJDE VRHOVNIK

### Pionirska konferenca

29. september je dan pionirjev. Tega dne smo imeli tudi na naši šoli pionirsko konferenco. Povabili smo goste iz krajevnih skupnosti, lutkarje Lutkovnega gledališča Ljubljana in delegate razrednih skupnosti.

Najprej smo prosili tovarišico s krajevnih skupnosti, naj nam pove nekaj besed o tretjem samoprispevku. Povedala nam je, koliko različnih ustanov nameravajo zgraditi s tem denarjem.

Po njenem govoru je nastopilo Lutkovno gledališče Ljubljana z igrice Rdeča kapica. Predsednica PO je nato začela s konferenco. Povabila je delovno predsedstvo konference, naj zasede svoja mesta. Pregledali smo poročilo o delu PO v preteklem šolskem letu in nato razrešili lanskoletni PO njegovih dolžnosti. Pričele so se volitve novega odbora in sicer smo izvolili širši in ožji odbor. Ožji se je z novimi tovarišicami mentoricama tudi predstavil.

Kratek kulturni program so pripravili člani dramskega krožka in otroški pevski zbor. Vsi skupaj pa smo zapeli Pionirsko himno.

Delovno predsedstvo je navzoče seznanilo z vsebino programa o delu PO za letošnje šolsko leto in s pripombami nanj. Pionirji so program potrdili z dvigom rok.

Na konferenco smo povabili tudi lanskoletno mentorico PO, ki pa se naše konference na žalost ni mogla udeležiti in nam je poslala pismo, ki smo ga tudi prebrali.

Za zaključek konference pa so člani delovnega predsedstva odnesli šopek rož k spomeniku narodne junakinje Majde Vrhovnik.

MAJDA JAMNIK, s.b.

## Nagradni razpis

Da bi se tudi pionirji in mladinci osnovnih šol občine Ljubljana Center aktivno vključili v predpriprave na referendum SAMOPRISPEVEK III, razpisuje občinsko glasilo DOGOVORI nagradni natečaj likovnih in literarnih izdelkov na temo:

»ZA« - ZA NAŠO SREČO JUTRIŠNJEGA DNE

V natečaj se lahko vključijo vsi učenci osnovnih šol občine Ljubljana Center. Komisija, ki bo ocenila prispele izdelke, bo podelila knjižne nagrade za najboljše prispevke po naslednjih starostnih stopnjah:

- 1., 2. in 3. razred
- 4., 5. in 6. razred
- 7. in 8. razred

Osnovne šole naj pošljejo po dva najboljša prispevka za vsako starostno stopnjo (posebej za likovno in posebej za literarno stvaritev) na naslov: DOGOVORI, Gradišče 10, najkasneje do 30. oktobra 1981. Rezultate razpisa in nagrajene prispevke bomo objavili v 17. številki glasila, ki bo izšla 17. novembra 1981. RAZPISNA KOMISIJA

## KAKO OBRAVNAVAMO V LJUBLJANI DUŠEVNO PRIZADETE OSEBE

# Naj ne bo trnova njihova pot

**Obnavljanje duševno prizadetih otrok in odraslih oseb je dobilo pri nas šele v zadnjih dveh desetletjih večji razmah. Okoli leta 1960 smo začeli razvrščati otroke z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Usposabljanje in obravnavanje lažje duševno prizadetih otrok, ki so lahko sledili posebnim učnim programom, poteka v Ljubljani že več kot 60 let. Otroci in odrasli z večjo stopnjo prizadetosti pa so bili prepuščeni družini. Iz družine so izdvojili in poslali v azile le najtežje duševno prizadete, potem ko družina ni več mogla opravljati svojih dolžnosti do njih. Stalna prisotnost duševno prizadetih ljudi namreč psihično in fizično močno obremenjuje tako družino kakor tudi okolje, v katerem živijo.**

Tako v svetu kot pri nas je družba na podlagi študij spoznala, da lahko tako z otrokom kot odraslim človekom kljub prizadetosti marsikaj dosežemo, če ga pravočasno že v zgodnjem otroštvu začnemo sistematično, vsestransko in strokovno obravnavati. Dognano je, da ga lahko pričujemo na življenje v normalni družbeni sredini, da ga lahko pričujemo opravljati najbolj preprosta dela, ki dosegajo stopnjo njegovih duševnih in delovnih zmogljivosti. Delovne zmožnosti prizadetih ljudi so kajpada ožje in po dosežkih nižje, kakor je to pri normalno duševno razvitim človeku.

V Ljubljani smo po letu 1960 začeli sistematično usposabljanje duševno prizadete otroke v Vzgojnem zavodu Janeza Levca - Oddelki delovnega usposabljanja. Ko tu otrok doseže določeno usposobitev za življenje in delo, ga je treba premestiti - seveda že kot odraslega človeka - v drugačno obravnavo, t. j. v zaposlitev v delavnice pod posebnimi pogoji, kar

opravlja Varstveno delovni center. Prve take delavnice so bile organizirane v Ljubljani leta 1968 s skupino 16 varovancev v prostorih Zdravstvenega doma v Vevčah. Vse večji dotok varovancev in razvijanje dejavnosti, zlasti kooperacij z OZD, je zahtevalo večje prostore. Tako je Center v sodelovanju z Društvom za pomoč duševno prizadetim mesta Ljubljane uredil varstvenodelavniške prostore v objektu, ki mu ga je v te namene dala v najem Vojašnica Ljube Šercerja ob Kržičevi ulici. Z dedovanjem kmečke hiše z gospodarskim poslopjem in nekaj zemlje v Šiški je Center svoje prostorske zmogljivosti razširil. V oporoki, s katero je pokojna Antonija Hočevar volila svojo imovino Centru, je tudi obveznosti da mora Center urediti v dedovanih prostorih domsko varstvo duševno zmerno in teže prizadetim ljudem. Skupina tako prizadetih ljudi do tedaj sploh ni imela svojih prostorov, kjer bi lahko potekalo varstvo z ustreznimi zaposlitvijo in domsko varstvo ter dejav-

nosti, ki so ob tem še potrebne.

Čeprav tako zvezna kot republiška ustava zagotavljata tem ljudem socialno varnost, jo zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih prvenstveno prenaša na ramena družine, ki ima duševno prizadete človeka. Družba, ki bi morala prevzeti celovito skrb za te ljudi, pomaga materialno šele tedaj, ko je tudi družina socialno ogrožena. Šele po smrti staršev uveljavljajo duševno prizadeti ljudje po svojih zakonito določenih zastopnikih socialno varnost iz pravice. Da bi se to vprašanje rešilo, je Center začel postopek za presojo usklajenosti prej navedenega zakona z ustava. Prav bi bilo, da bi bilo to vprašanje rešeno prav v tem letu, ki je v svetu posvečeno invalidom.

Na posvetovanju, ki ga je organizirala leta 1978 MK SZDL Ljubljana, je bil verificiran koncept razvoja Centra in ugotovljene potrebe. Za dnevno varstvo z zaposlovanjem bi potrebovali 250 do 300 mest in za domsko varstvo 180 mest. Sedaj je v Center vključenih v varstvo z zaposlovanjem 81 varovancev, v delovnem usposabljanju pa je že sedaj vključenih približno 140 otrok, ki bodo v naslednjih desetih letih napoteni v delavnice pod posebnimi pogoji. Center pa ima že sedaj povsem zasedene svoje zmogljivosti in že od leta 1979 ne more sprejemati novih varovancev.

Upoštevajoč težke razmere na področju varstva z zaposlovanjem in

domskega varstva naše skupine prizadetih odraslih občanov, so Skupščina mesta Ljubljane in vse občinske skupščine v Ljubljani vnesle v svoje planske dokumente za naslednje srednjeročno obdobje bolj intenzivno prostorsko reševanje in ustvarjanje možnosti zaposlovanja in domske namestitve teh ljudi. Lokacija je zagotovljena na zemljišču, ki ga je Centru volila pokojna Antonija Hočevar v Šiški ob Vodnikovi cesti 56. Tu je tudi rezervat v zadzidalnem načrtu občine Ljubljana Šiška za zgraditev objekta. Zagotovljeno je, da bodo objekt sofinancirale samoupravne interesne skupnosti in sklenjen je samoupravni sporazum. Del sredstev, približno 30% celotne investicijske vrednosti objekta, naj bi zbrali občani s III. samoprispevkom. V novem posloplju bo 120 mest za varstvo z zaposlovanjem in 60 mest za domsko varstvo. Seveda s tem ne bodo pokrite potrebe mesta pri reševanju problematike duševno prizadetih odraslih ljudi v naslednjih desetih letih, vendar tega sedaj ne moremo zagotoviti, zaradi omejenih možnosti.

Duševna prizadetost je trajno stanje in je ne smemo zamenjevati z duševnimi boleznimi. Tako kot invalidnost sploh je tudi ta družbena zakonitost. Vzroki duševne prizadetosti so lahko že pred rojstvom otroka, lahko nastajajo kot posledica raznih poškodb ob porodu, zaradi boleznih in poškodb po raznih nesrečah. Ko pa ta prizadetost nastane, človek s svojim doseženim znanjem ne more najo vplivati in je tudi ne preprečiti.

PAVEL SMOLEJ,  
FRANČKA DOLENC